
ЦРЖСВх. № 426/28.09.2016.

РЕЦЕНЗИЯ НА ДОКТОРСКИ ТРУД НА ТЕМА:

**„ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ ДВИГАТЕЛНИ СПОСОБНОСТИ,
ТЕХНИЧЕСКИ УМЕНИЯ И ПСИХИЧЕСКИ КАЧЕСТВА ПРИ
ПОДРАСТВАЩИ ТЕНИСИСТИ“**

Автор :

Ива Арахангелова Гигова

Научен ръководител:

проф. Лъчезар Димитров, д-р

**За придобиване на научна степен „Доктор“ по научната специалност -
„Теория и методика на физическото възпитание и спортната
тренировка“- включително МЛФ професионално направление 7.6.
Спорт**

Докторската дисертация на Ива Гигова е интересна разработка с принос при реализацията на подрастващите тенисисти, а също и при високото спортно майсторство за анализ и взаимно връзка на игровите действия в тениса. През последните години играта има непрекъснато развитие, с много изразена зависимост между техническите умения, физическата издръжливост и психологическата увереност. Науката и изследванията по време на тренировъчния процес заемат все – по голямо място за изграждането на младите тенисисти.

Докторантката се е съобразила с препоръките на рецензентите на вътрешната защита и е отсранила направените технически грешки.

Труда е доста обемен – обхваща 165 страници, написан на правилен български език и подреден и структуриран в четири глави. Прави впечатление богатата литература, която ползва докторантката – 90 автори на кирилица и 84 автор на латиница. Труда е много добре онагледен за по-голяма яснота и систематизираност с 19 таблици и 42 фигури . В приложение 20 страници са предоставени резултатите от ИТН тестовете, както и психологически въпросници и вариационни анализи на изследванията.

Първа глава е доста обстойна и разглежда основните страни на подготовката в тениса, като обхваща – 67 страници. В нея те са включени в 4 подраздела :

- **В първия подраздел** са представени основните характеристики на физическите качества , като те са съобразени с изследваният контингент – подредени са по възраст, като са дадени основните качества и подходящи тестове .
- **Във втори подраздел** се разглежда техниката на изпълнение на основните удари , съобразена с физическите качества и биомеханиката на движенията. Модела на спортната техника е подчинен на стратегията и тактиката играта.
- **В трети подраздел** Ива Гигова разглежда психологическата подготовка на тенисистите, като отделя особено внимание на психическите качества в тениса, основните психологически потребности – свързани с вътрешната, външната и амотивация на човека. Подробно са описани връзките в йерархичните нива на мотивация, заедно със социалните фактори и последствията. Значителна част от психологическата подготовка според докторантката е спортната увереност на състезателите , както и регулацията на мислите и емоциите на поведението им.

- В следващият подраздел вниманието се насочва към възрастовите особености на подрастващите и етапите на спортната подготовка в тениса.

Основната теза в труда е изложена в направената **хипотеза**, че между отделните страни на подготовката и спортната успеваемост съществуват зависимости, изясняването на които може да посочи начини и подходи за усъвършенстване на подготовката на подрастващи тенисисти.

Във втора глава целта на труда е да се разкрият пътищата за усъвършенстване на подготовка въз основа на проучване на взаимовръзки между двигателни способности, умения и спортна реализация. Поставени са 6 **задачи** за разрешаване, които са редактирани по важност и значимост. Във втора глава са включени и **контингента на изследване**, - 66 тенисисти на възраст между 9 и 14 години, разделени по пол и квалификация,

- **Използваните тестове за двигателна активност** , които са 9 на брой, са описани и онагледени подробно .
- Спортно техническото тестиране на техническите умения е извършено с ИТН тест за дълбочина и точност на ударите и подвижност на изследваните лица. Самите тестове подробно са описани и онагледени от докторантката, като са посочени и таблиците за оценка.
- Психологическите качества са оценени чрез тестове за спортна мотивация, тестове за тревожност, за ефективност и спортна увереност.
- За обработка и анализ на натрупаните в изследването експериментални данни са използвани следните математико – статистически методи: - вариационен анализ, корелационен анализ,

коэффициент на канонична корелация, дисперсионен анализ анализ на надеждността. Същинската обработка е направена с IBM SPSS - Statistics – 19

- Организацията на изследването е осъществено в 5 етапа.
- **Трета глава анализира отделните страни на подготовката на изследваният контингент.**
- На първо място се анализират получените данни от проведените тестове за двигателна активност. Състезателите са разделени по пол и квалификация. Получените резултати на фиг.36, който е корелационен структурен модел, показва значима разлика свързана с квалификацията на подрастващите.
- Състоянието на техническа подготовка се измерва с ИТН теста на международната федерация, и това е **значим принос на докторантката Ива Гилова**, която за първи път използва този тест у нас. Интересни са получените резултати във фиг.№ 26 , № 27,и таблица №11, където получените резултати на изследваният контингент са съпоставени с максималният възможен брой точки. Важна констатация е ,че децата се справят с точността и дълбочината на основните удари, за разлика от дълбочината на волеятата и сервис , което дава насоки за бъдещата работа с тях.
- С **особенна значимост** в научният труд на Ива Гилова са направените психологически изследвания по 5 показатели- табл.№19 и фи №41 и тяхната връзка със социалната среда, училището, треньора и семейството. Получените данни за външна и поведенческа значимост са обработени с голяма достоверност.
- **Интерес и принос** в научната разработка са направените връзки и корелация на различните страни на подготовката и тук е **третият значим принос** на докторантката , а по точно – **между физическите качества и техническите умения се наблюдава статистически**

значима зависимост, психическите качества, които са свързани с техническите умения се оказват - поведенческата, когнитивната регулация и аз – ефективността. Физическите качества са във връзка с психическите особености на децата, като значими са компонентите на вътрешната регулация и контролът над поведението .

В четвърта глава направените 5 изводи отговарят изцяло на поставените задачи във втора глава. Обособени са и две препоръки.

Докторантката е написала и автореферат , в който е синтезиран докторският труд, като са отразени най – важните моменти. Написала е и три самостоятелни публикации, като едната тема е с изключителна приложност и засяга тревожността като фактор за спортната реализация.

Втората статия и по темата на дисертационният труд и третата публикация обхваща съществен елемент от психологическата подготовка-мотивацията в тениса.

В заключение искам да посоча, че труда на докторантката , има своята научна и практическа значимост, има своите иновации в обучението и с особено силна статистическа обработка на получените данни.

Въз основа на всичко казано:

Предлагам на уважаемият Научен колегиум да даде ход на предложеният дисертационен труд за присъждане на научната степен „Доктор“ по научна специалност – професионално направление 7.6. Спорт на Ива Арахангелова Гилова .

27. 09. 2016 г

Гр София

Рецензент:

доц. Цветанка Захариева, д-р